

POSTANOWIENIE

Dnia 24 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania K. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
o zadłużenie z tytułu składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 24 kwietnia 2024 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 2 listopada 2022 r., sygn. akt III AUa 2001/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 2 listopada 2022 r. oddalił apelację K. P. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 22 grudnia 2020 r., oddalającego jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Inspektoratu w Pruszkowie z 21 stycznia 2020 r. stwierdzającej, że K. P. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz P. i Fundusz G.. Organ rentowy ustalił wysokość zadłużenia składkowego wraz z odsetkami za zwłokę na dzień wydania decyzji w wysokości 49 588,79 zł.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej odwołujący się, zaskarżając orzeczenie w całości, podniósł zarzut „nierozpoznania całości sprawy,

co mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy”. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący podniósł, że proces odwoławczy opierał się na konieczności dokonania wykładni przepisu art. 34 ust. 12 ustawy z dnia 6 marca 2018 - Prawo przedsiębiorców (Dz.U. poz. 646), stanowiącej jednocześnie istotne zagadnienie prawne: jak rozumieć pojęcie „indywidualna interpretacja podatkowa” na gruncie tejże ustawy?

Organ rentowy nie wniósł odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia celem merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia

podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej powinno zawierać odpowiednie skonkretyzowanie co najmniej jednej z przyczyn przyjęcia skargi

kasacyjnej do rozpoznania. Argumentacja uzasadniająca wniosek powinna dotyczyć ustawowo określonych przyczyn przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z zachowaniem standardu odpowiedniego do powagi postępowania kasacyjnego przed Sądem Najwyższym i umiejętności zawodowych wnoszących skargi profesjonalnych prawników (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2010 r., III UZ 2/10, LEX nr 622211).

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało ono sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z dnia 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest też wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. W szczególności rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym nie jest wyręczenie strony reprezentowanej w procesie przez profesjonalnego pełnomocnika we wskazaniu

(doprecyzowywaniu) treści postulowanych zagadnień prawnych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2019 r., II UK 255/18, LEX nr 2688935).

Skarżący nie zdołał wykazać występowania w sprawie wskazanego zagadnienia prawnego. Nie pozostaje ono w związku z toczącą się sprawą, której przedmiot wyznacza treść decyzji organu rentowego. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. może być tylko takie zagadnienie, które pozostaje w związku z rozpoznawaną sprawą. Zagadnienie to musi przy tym rzeczywiście występować w sprawie i mieścić się w zakresie problematyki, która podlega badaniu w postępowaniu kasacyjnym. Istotne jest przy tym, aby problem prawny, ujęty w skardze kasacyjnej, dotyczył kwestii decydującej o rozstrzygnięciu sprawy. Nie może być bowiem dla niej prawnie obojętny. Innymi słowy, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne tylko wtedy, kiedy wynik sprawy uzależniony jest od interpretacji przepisów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 września 2005 r., I PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243 i z dnia 29 czerwca 2001 r., I PKN 33/01, OSNP 2003 nr 9, poz. 228).

W zaskarżonej decyzji określono jedynie wysokość zadłużenia składkowego. W - inicjującym niniejsze postępowanie sądowe - odwołaniu od niej nie znalazły się żadne zarzuty dotyczące istnienia i wysokości zadłużenia. W toku postępowania administracyjnego K. P. również nie zgłaszał jakichkolwiek zarzutów, które mogłyby uzasadniać stwierdzenie, że nie był zobowiązany do opłacania składek albo że je opłacił w należytnej wysokości, czy też, że organ rentowy błędnie naliczył wysokość należności. Odwołujący się także w toku postępowania apelacyjnego nie kwestionował powstania zadłużenia i nie podniósł zarzutów co do jego wysokości. Natomiast w aktach rentowych znajdują się wydruki z systemu elektronicznego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wskazujące na sposób naliczenia należności i ich wysokości. W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny w pełni podzielił stanowisko zaprezentowane przez Sąd pierwszej instancji, że w rozpoznawanej sprawie organ rentowy dokonał rozliczenia konta płatnika, wyraźnie stwierdzając, że za jakie okresy odwołujący się nie uiścił należnych składek w terminie i określił wysokość zaległych składek oraz odsetek z tytułu zwłoki. Z kolei odwołujący się nie kwestionował tych wyliczeń, a ograniczył się tylko do podnoszenia okoliczności, że organ rentowy nie

rozważył możliwości umorzenia zadłużenia. Mając na uwadze zarzuty, które wobec decyzji formułował odwołujący się, Sądy obydwu instancji pierwszej instancji nie miały podstaw do zanegowania prawidłowości zaskarżonej decyzji.

Odwoływanie się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania do przepisu art. 34 ust. 12 ustawy z dnia 6 marca 2018 - Prawo przedsiębiorców świadczy o niezrozumieniu przez skarżącego sytuacji prawnej, w jakiej się znalazł. Artykuł 34 Prawa przedsiębiorców dotyczy procedury wydawania interpretacji indywidualnej. Przepis art. 34 ust. 1 stanowi, że przedsiębiorca może złożyć do właściwego organu lub właściwej państwowej jednostki organizacyjnej wniosek o wydanie wyjaśnienia co do zakresu i sposobu stosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie (interpretacja indywidualna).

Rozpoznawana sprawa nie jest sprawą o wydanie indywidualnej interpretacji przepisów, lecz sprawą z odwołania od decyzji wymiarowej, tj. określającej wysokość należnych składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, Fundusz P. oraz Fundusz G.. Jak wskazał Sąd drugiej instancji, skarżący na żadnym etapie postępowania nie kwestionował sposobu wyliczenia tych należności. Podniósł jedynie, że Sąd Okręgowy nie odniósł się do kluczowych zarzutów w sprawie, to jest spełnienia przez odwołującego się ustawowych przesłanek umorzenia zadłużenia i przekroczenia przez organ rentowy terminu 30 dni, w którym powinien on odmówić umorzenia należności, co skutkuje uznaniem, że doszło do umorzeni zadłużenia. Sąd Apelacyjny trafnie skonstatował, przedmiotem sporu nie była kwestia umorzenia zaległych należności składkowych.

Na marginesie godzi się zauważyć, że przepis art. 28 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 497) nie daje jakichkolwiek podstaw do przyjęcia milczącego załatwienia sprawy o umorzenie należności składkowych, choćby po upływie 30 dni. Wniosku o umorzenie należności składkowych nie można utożsamiać z wnioskiem o wydanie indywidualnej interpretacji przepisów i przyjętą na podstawie przewidzianej dla tego wniosku procedury milczącej akceptacji organu publicznego. Warto dodać, jak wskazywał organ rentowy, że pozostawienie wniosku skarżącego

o umorzenie należności składkowych z 2019 r. bez rozpoznania wynikało z okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi odwołujący się, tj. braku przedstawienia niezbędnej dokumentacji.

Uznając, że skarżący nie wykazał żadnej z przesłanek przedsądu, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania stosownie do art. 398⁹ § 2 k.p.c.

[SOP]

[ms]